

בס"ד. שיחת יום ב' דחג הסוכות, ה'תשכ"ו.

בלתי מוגה

כ"ק אדמו"ר שליט"א נטל ידיו הק' לסעודה.

א. דובר כמ"פ¹ בנוגע לענין השמחה, שישנם כו"כ טעמים וסיבות לענין השמחה,

— ובמילא יש גם חילוקי דרגות בענין השמחה. ואף שענינה של שמחה הוא פריצת גדר², הנה בפריצת גדר גופא יש חילוקי דרגות — ובזה גופא — יש פעמים שכל א' מטעמי וסיבות השמחה בא בזמן בפני עצמו, ויש פעמים שבזמן אחד מצטרפים ביחד כמה טעמים וסיבות לענין השמחה.

ובנוגע לעניננו — ישנם כו"כ טעמים וסיבות לענין השמחה שבאים ביחד, כדלקמן.

ב. לכל לראש — ישנה השמחה הקשורה עם אהבת ישראל, שמתבטאת בעצם העובדה שכו"כ מישראל מתאספים יחדיו, וכמאמר רז"ל³ "אכל בי עשרה שכינתא שריא" (ועאכו"כ במעמד כו"כ עשיריות מישראל), והרי "כמה גדולה שמחת הדיוט ושפל אנשים בהתקרבותו למלך כו"⁴.

וכל זה — "אף שאינם מדברים בדברי תורה" (כמ"ש רבינו הזקן באגה"ק⁵); ושמחה נוספת — כאשר התאספותם של כו"כ מישראל היא באופן שמדברים בעניני תומ"צ או דברי התעוררות ליראת שמים, שאז ניתוסף יותר בענין השמחה: (א) מצד ההוספה בהשראת השכינה במעמד "עשרה שיושבין ועוסקין בתורה"⁶ באופן נעלה יותר מהשראת השכינה במעמד עשרה מישראל שאינם מדברים בדברי תורה, (ב) מצד לימוד התורה שצריך להיות בשמחה⁷, ככל עניני עבודת ה', שעליהם נאמר⁸

(1) ראה גם תו"מ ח"ז ע' 98. חכ"ב ע' 5) סכ"ג.

120. ע' 130. חכ"ז ע' 87 ואילך. ועוד. (6) אבות פ"ג מ"ו.

(2) ראה סה"מ תרנ"ז ס"ע רכג ואילך. (7) ראה תענית ל, סע"א. טושו"ע או"ח רסתקנ"ד. ועוד.

(3) סנהדרין לט, א. (8) תהלים ק, ב.

(4) תניא פל"ג.

"עבדו את ה' בשמחה", וכמ"ש⁹ "עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב".

וכל זה — גם כאשר התאספות זו (שכו"כ מישראל מתאספים יחדיו ומדברים דברי תורה כו') נערכת בכל ימות השנה, גם בימות החול; ועאכו"כ כאשר ההתאספות היא ביום מיוחד שהוא פטור ממלאכה או אסור במלאכה, שאז עומדים במעמד ומצב נעלה יותר — בקירוב יותר לאלקות, ומצד זה ניתוסף יותר בענין השמחה, כמ"ש¹⁰ "עוזו וחדוה במקומו".

וכל זה — גם כאשר היום שאסור במלאכה הוא יום השבת או יוהכ"פ, שעליהם נאמר¹¹ "וקראת לשבת עונג לקדוש ה' מכובד"; ועאכו"כ בימים טובים שנקראים "מועדים לשמחה"¹², ובימים טובים גופא — בחג הסוכות, שהשמחה שבו היא גדולה יותר מהשמחה שבשאר המועדים, כי, בחג הפסח מתבטא הענין ד"מועדים לשמחה" בענין החירות ("זמן חרותנו"), ובחג השבועות מתבטא הענין ד"מועדים לשמחה" בענין התורה ("זמן מתן תורתנו"), ואילו בחג הסוכות מתבטא הענין ד"מועדים לשמחה" בענין השמחה גופא — "זמן שמחתנו"¹².

וכיון שבזמן זה מצטרפים כל הטעמים והסיבות הנ"ל, הרי מובן שצריכה להיות שמחה גדולה ביותר.

ג. ולא לדרשה קאתינא, אלא העיקר הוא ה"בכץ" (כדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר¹³) — שתהי' השמחה בפועל ממש, במחשבה דיבור ומעשה, ובהתגלות דוקא.

וכידוע שענין השמחה צריך להיות בגילוי דוקא¹⁴ — שזהו החילוק בין עונג לשמחה, שענין העונג יכול להיות אצל האדם גם בהיותו סגור בחדרי חדרים, חדר לפניו מחדר, משא"כ ענין השמחה אינו יכול להיות בהיותו סגור לעצמו, אלא בהתגלות דוקא, כמ"ש¹⁵ "ושמחת גו' אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך והלוי גו' והגר והיתום והאלמנה אשר בקרבך" (החל מ"הגר והיתום גו' כפי שהם בעצמו גופא, ועד ל"הגר גו' אשר בקרבך" כפשוטו).

(12) נוסח התפלה והקידוש דיו"ט.

(13) ראה תו"מ חמ"ג ריש ע' 388. וש"נ.

(14) ראה סידור (עם דא"ח) שער הסוכות

רנז, רע"ג.

(15) פ' ראה טז, יא.

(9) תבוא כח, מז. וראה רמב"ם הל' לולב

בסופן.

(10) דברי הימים"א טז, כז.

(11) ישע"י נח, יג. וראה שבת קיח, ב

ואילך.

וע"פ מארז"ל¹⁶ "אדם מקדש עצמו מעט למטה מקדשין אותו הרבה מלמעלה" — שכן הוא בנוגע לכל הענינים, ועאכו"כ בנוגע לענין השמחה שפורצת גדר — הרי מובן שע"י השמחה שמצד האדם למטה, נמשך וניתוסף גם ענין השמחה מלמעלה¹⁷ בעילוי שבאין ערוך, ועד ל"שמחת עולם על ראשם"¹⁸.

* * *

ד. בחג הסוכות תרצ"ו — לפני שלושים שנה — סיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר¹⁹ מה ששמע מאביו (כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע) בשם זקנו (אדמו"ר מהר"ש):

פעם בשנת תר"ה, התאספו הרבה אורחים אצל הצ"צ (שהשנה היא שנת המאה להסתלקותו), והמתינו לאמירת חסידות, וקרא הצ"צ את זקני החסידים לחדר מיוחד והתוועד עמהם משך זמן רב, ואח"כ יצא הצ"צ למקום שבו המתינו כל האורחים, וקרא לבניו כל אחד בשמו, והצ"צ דחק את עצמו לתוך הקהל (ובלשון הרב: "אריינגעשוועבט צווישן דעם עולם"), וקפץ על הספסל ומהספסל אל השולחן, ואמר: אמנם אמרו רז"ל²⁰ "מה לי קטלא כולא מה לי קטלא פלגא", אבל "קטלא פלגא" — צריך להיות. ואח"כ הלך לרקוד עם כל הקהל משך זמן רב, ולאח"ז עלה עוה"פ על השולחן ואמר: כתיב²¹ "ולבי חלל בקרבי", ואמרו רז"ל²² שהרגו בתענית. "חלל" בגימטריא "חיים"²³, והיינו, שכאשר "הרגו בתענית", אזי מתחילים חיים חדשים ("אָ נייער חיים")²⁴.

ה. ויש לבאר תוכן הדברים בסיפור זה:

"קטלא כו" — קאי על ענין המסירת נפש, היינו, לאו דוקא מסירת הגוף, אלא מסירת הנפש, שהו"ע הרצון, כמ"ש²⁵ "אין נפשי אל העם הזה", שפירושו, אין רצוני כו', וכידוע מאמר רבינו הזקן²⁶ שמסירת נפש ענינה מסירת הרצון לה'.

16) ראה יומא לט, רע"א. תניא ספכ"ז.
 17) ראה זח"ב קפד, ב.
 18) ישע"י לה, יו"ד. נא, יא.
 19) שיחת יום ב' דחה"ס תרצ"ו ס"ג
 20) (סה"ש תרצ"ו ע' 8).
 21) ב"ק סה, א. וש"נ.
 22) תהלים קט, כב.
 23) תניא פ"א (ה, ב), וראה בהנסמן
 24) לו, ב. לקו"ת שלח מח, סע"ד. ובכ"מ.
 25) ובסה"ש שם הערה 8.
 26) טעמי המצוות פ' בשלח. מק"מ לזח"א
 ו, א. אוה"ת נ"ך ח"ב ע' א"עו.
 27) ראה גם תו"מ חכ"ב ע' 39. וש"נ.
 28) ירמ"י טו, א ובפרש"י. וראה תו"מ
 ח"ב ע' 72 הערה 35. וש"נ.
 29) בונה ירושלים סע"א. ולאח"ז במאמרי
 אדה"ז הקצרים ע' תקו. וראה גם תו"א מקץ
 לו, ב. לקו"ת שלח מח, סע"ד. ובכ"מ.

אך עדיין אינו מובן: ידוע²⁷ שענין הרצון הוא למעלה מהתחלקות, כך, שבכל פרט ישנו הרצון בכל עצמותו, וא"כ, כיצד שייך לומר "קטלא פלגא" בנוגע למסירת הרצון, דממה-נפשך: או שמוסר את הרצון או לא?!

והביאור בזה — שכיון שיש לאדם ריבוי רצונות, הנה גם כאשר מוסר רצון אחד לה', לא מסר עדיין את כל הרצון, שהרי יש לו עוד רצונות זרים.

וזהו הפירוש ד"קטלא פלגא" בנוגע למסירת הרצון — שהכוונה ב"פלגא" (הן בגמרא והן בחסידות) אינה למחצה דוקא, אלא הכוונה היא, שזהו רק בנוגע לרצון פרטי, ולא בנוגע לכללות ענין הרצון, והיינו, שגם כאשר מוסר את רצונו בענין מסויים, אין זו מסירת הרצון כולו, אלא רק חלק ("פלגא" — למחצה, לשליש או לרביע כו') מכללות הרצון, שהרי מלבד רצון מסויים זה שמסר לה', יש לו עוד רצונות כו'.

ולדוגמא: מבואר בתניא²⁸ בנוגע לענין דאתכפיא, "כגון שחפץ לאכול, ומאחר סעודתו עד לאחר שעה או פחות ועוסק בתורה באותה שעה, כדאיתא בגמרא²⁹ שעה רביעית מאכל כל אדם, שעה ששית מאכל ת"ח, והיו מרעיבים עצמם שתי שעות לכוונה זו, אף שגם אחר הסעודה היו לומדים כל היום" — שזהו ענין של מסירת הרצון, שהרי הוא חפץ לאכול (ככל בני אדם), אלא שכובש את רצונו ומרעיב את עצמו למשך זמן; ואעפ"כ הרי זה רק "קטלא פלגא", כיון שמסירת הרצון היתה בנוגע לענין פרטי בלבד.

ומה גם שיכול להיות שמסירת הרצון הפרטי אינה אלא בענין קטן בלבד, ואילו בנוגע לענין גדול יותר אין בכחו עדיין למסור את רצונו, ולכן הרי זה רק בבחינת "קטלא פלגא".

ו. אך עפ"ז יכולים לטעון: מהי התועלת ב"קטלא פלגא" בנוגע לרצון פרטי בענין פעוט, בה בשעה שיש לו עדיין ריבוי רצונות זרים?! ועל זה אומר הצ"צ, ש"קטלא פלגא" צריך להיות, כיון שמזה באים סוכ"ס למעמד ומצב ד"קטלא כולא".

וכל זה הוא מצד מעלת הרצון (אפילו לגבי עונג) — כידוע³⁰

(27) ראה לקו"ש ח"ל ע' 151. וש"נ.

(30) ראה סה"מ תרפ"ז ע' קסה. אג"ק

(28) פכ"ז.

אדמו"ר מהורי"צ ח"ד ע' ריא. וראה גם

תו"מ חמ"ב ע' 54. וש"נ.

(29) שבת י"ד, א.

שהרצון הוא התגלות עצמות הנפש, ופועל בכל הכחות (מהכח היותר עליון, שהוא העונג, עד לכח היותר תחתון, שהו"ע המעשה) בשה, ועד שפועל גם באברי הגוף, וכמעשה הידוע³⁰ באחד שבגלל הסכנה מלסטים התחבא במקום צר ביותר, ולאח"ז לא הי' יכול לצאת משם עד שהרחיבו המקום כו', והיינו, שמצד הסכנה נתגלה אצלו הרצון לחיות, ורצון זה פעל כיוון באברי הגוף.

וכיון שהרצון קשור עם עצם הנפש, הנה עי"ז שמבטל את רצונו להקב"ה, אפילו כאשר ביטול הרצון הוא בענין אחד, הרי זה פועל עליו כו', וכך הולך ומבטל את רצונו בענין שני ושלישי, ועד שע"י ביטול ריבוי הרצונות מגיע סוכ"ס למעמד ומצב ד"קטלא כולא".

ז. וממשיך בהסיפור, שהצ"צ הוסיף ואמר "ולבי חלל בקרבי וכו'":

ובהקדמה — שענין זה בא בהמשך להאמור לפנ"ז, שהרי הצ"צ לא הפסיק בינתיים בדיבור, כי אם בריקוד בלבד, וא"כ, הדיבור שלאח"ז בא בהמשך להדיבור שלפנ"ז.

והענין בזה — כאמור לעיל שע"י "קטלא פלגא" באים סוכ"ס למעמד ומצב ד"קטלא כולא", שזהו הענין ד"לבי חלל בקרבי".

וממשיך, ש"חלל" בגימטריא "חיים", שלאח"ז מתחילים חיים חדשים — שאין זה באופן שנעשה חלל ומקום פנוי,

— וכידוע³¹ שכשם שצריך להזהר מענין של גאווה, כמו"כ צריך להזהר שלא להיות "אסקופא הנדרסת", שאז יש נתינת מקום לענינים בלתי רצויים ח"ו —

אלא הכוונה היא לענין ד"חלל" שהוא בגימטריא "חיים", שלאח"ז מתחילים חיים חדשים³² — ע"י כללות ההנהגה באופן ד"ובחרת בחיים"³³.

ח. ויש להוסיף ולהעיר, שאף שבהמשך הענין ד"לבי חלל בקרבי" נזכר מאמר רז"ל "שהרגו בתענית" — אין כוונתי לענין התענית כפשוטו, וכפי שרבינו הזקן הבהיר כבר באגרת התשובה³⁴ ש"אפילו בדורות

(31) ראה לקו"ש חכ"ב ע' 159 ואילך. מהרצונות של נפש האלקית כו'. וש"נ. (33) נצבים ל, יט.

(32) ברשימה נוספת: ונעשה ממולא (34) פ"ג.

הראשונים בימי תנאים ואמוראים לא היו מתעניין בכה"ג אלא הבריאים דמצו לצעורי נפשיהו, משא"כ "בדורותינו אלה", שיש להחליף את התענית בענינים אחרים כו',

ואדרבה: "יאכלו ענוים וישבעו"³⁵,

אלא שהאכילה תהי' כדבעי — לא מצד התאוה ותוקף הישות, אלא מתוך ביטול וענווה ("ענוים"), ואז יהי' הענין ד"ישבעו" (שזהו ע"ד הענין ד"משביעין אותו"³⁶, שהוא גם מלשון שובע, כמבואר במאמר הצ"צ³⁷),

ובפרט בעמדנו בחג הסוכות, שאז בודאי אין מקום לענין של תענית כו', כיון שצריך להיות ענין השמחה כו',

ובאופן שנמשך על כל השנה כולה — שתהי' שנה טובה ומתוקה בכל המצטרך, ועד לאופן ד"ופרצת"³⁸, "נחלה בלי מצרים"³⁹.

* * *

ט. בהמשך להאמור לעיל (ס"ב) אודות עניני השמחה שבאים יחד בזמן זה, ישנו ענין נוסף בהשמחה דחג הסוכות — בשעה שיושבים בסוכה:

כתיב⁴⁰ "בסוכות תשבו גו' למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים". וכתב הב"ח⁴¹, "כיון דכתיב למען ידעו כו', לא קיים המצוה כתיקונה אם לא ידע כוונת מצות הסוכה כו'", והיינו, שכוונת המצוה — הזכרון דיצי"מ ("כי בסוכות הושבתי את בני" בהוציא אותם מארץ מצרים") — היא חלק מהמצוה עצמה, ומעכבת את קיום המצוה.

וע"פ המבואר בחסידות⁴² שענין הידיעה הוא הרגש הדבר, החל מהמבואר בתניא⁴³ ש"דעת הוא מלשון והאדם ידע את חוה"⁴⁴, והוא לשון התקשרות והתחברות, שמקשר דעתו בקשר אמיץ וחזק מאד ויתקע מחשבתו בחוזק כו'", "ועל כן הדעת הוא קיום המדות (אהבה וענפי' ויראה וענפי') וחיותן" (ובמילא הרי זה פועל גם על המעשה בפועל,

(35) תהלים כב, כז.

(36) גדה ל, ב. הובא בתניא רפ"א.

(37) ראה בהנסמן ב"מ"מ, הגהות והערות לצרות" לתניא שם (ס"ע יט ואילך).

(38) ויצא כח, יד.

(39) שבת קיח, סע"א.

(40) אמור כג, מבי"ג.

(41) או"ח סתרכ"ה.

(42) ראה סה"מ עת"ר ע' קטו ואילך. ועוד.

(43) ספ"ג.

(44) בראשית ד, א.

שהרי לבא פליג לכל שייפין⁴⁵) — הרי מובן, שהזכרון דיצי"מ שנעשה ע"י הישיבה בסוכה הוא באופן נעלה יותר מכמו בשאר הימים טובים (שגם הם זכר ליצי"מ), כיון שזכרון זה הוא באופן של ידיעה ("למען ידעו גו'"), היינו, שנרגש אצלו הענין דיצי"מ. וכיון שהישיבה בסוכה פועלת שנרגש אצלו הענין דיצי"מ, הרי מובן, שעיי"ז ניתוסף גם בענין השמחה.

י. וכאן המקום להתעכב על דברי רבינו הזקן בשולחנו⁴¹ בנוגע לענין זה — שהרי ידוע⁴⁶ גודל הדיוק בלשונו הזהב של רבינו הזקן בכלל, ובפרט בשו"ע, שמדייק בכל תיבה ובכל אות, ולכן, כאשר רואים שרבינו הזקן משנה מלשון המחבר, ולא עוד אלא שמשנה גם מלשון הטור [דבשלמא השינוי מדברי המחבר יכול להיות בגלל שרבינו הזקן מוסיף גם טעמי ההלכות, משא"כ השינוי מדברי הטור, שכותב גם טעמי ההלכות (ובאריכות יותר מרבינו הזקן שכותב רק "תמצית ופנימיות טעמי ההלכות", כמ"ש בהקדמת הרבנים בני המחבר), וגם דרשות הפסוקים כו'], הרי זה בודאי בתכלית הדיוק, ויש בזה חידוש בנוגע להלכה.

הביאור בלשון רבינו הזקן בשולחנו (ביחס ללשון המחבר והטור)⁴⁷, "בסוכות תשבו שבעת ימים [גו'] למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים, הם היו ענני כבודו שהקיפם בהם לצל לכל יכה בהם שרב ושמשי, ודוגמא לזה צונו לעשות סוכות העשויות לצל כדי שנזכיר נפלאותיו ונוראותיו",

— שגדרה של סוכה היא (לא רק הענין השלילי ש"בל יכה בהם שרב ושמשי", אלא גם הענין החיובי) שעשוי לצל (ולכן מברכים על הסוכה, אף שאין מברכים על מצוות שענינם שלילת סכנה⁴⁸);

הנפק"מ לדינא בנוגע לשיעור הסכך שצ"ל צלתו מרובה מחמתו, וישוב הסתירה בזה בדברי אדה"ז;

תירוץ הקושיות: (א) למה עושים זכר רק לענני הכבוד, ולא לשאר הנסים שהיו ביצי"מ, (ב) למה מספיק ב' דפנות וטפח, ולא א' מלמעלה וא' מלמטה⁴⁹ וד' מד' רוחות, כמו ענני הכבוד — ע"פ דברי אדה"ז שעשיית הסוכה היא רק לזכר "ענני כבודו שהקיפם בהם לצל", שזהו

45) ראה זהר ח"ב קנג, א. ח"ג קסא, ריש ע"ב. רכא, ב. רלב, א.
 46) וכמודגש לפי מנהגנו שאין עושים רצפה מיוחדת לסוכה (ספר המנהגים — חב"ד ע' 65).
 47) ראה גם תו"מ ח"מ ריש ע' 66. וש"נ.
 48) ראה גם אג"ק ח"ה ע' קי.
 49) רמב"ם הל' ברכות פ"א ה"ד.

חסד וחיבה יתירה כדי שהליכתם במדבר תהי' ללא צער כלל (משא"כ שאר החסדים שהם דברים המוכרחים), ובשביל "צל" מספיק ב' דפנות וטפח עם סכך מלמעלה;

והדיוק "ענני כבודו", שהכבוד הוא (לא של ישראל, אלא) של הקב"ה, ולכן "חל שם שמים" על הסוכה⁵⁰ —
הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס⁵¹ בלקו"ש חל"ב ע' 140 ואילך.

* * *

יא. מאמר ד"ה הללו את הוי' כל גוים גוי'.

* * *

יב. דובר לעיל (בהמאמר⁵²) אודות הקישור של חג הסוכות עם יוהכ"פ (וגם ר"ה, ועוד לפנ"ז — החל מר"ח אלול), שכל עניני חג הסוכות נמשכים מיוהכ"פ, והיינו, שביוהכ"פ נפעל הענין למעלה, ואח"כ בחג הסוכות הרי זה נמשך ומתגלה למטה (ובפרטיות יותר — הנה ההמשכה למטה נעשית מיד בהתחלת חג הסוכות, ובהמשך ימי החג פועלים שתהי' ההמשכה בכל התוקף ("מיטן גאַנצן שטורעם")).

ומזה מובן, שהשייכות של חג הסוכות עם יוהכ"פ מתבטאת גם בפרטי הענינים שבימים אלו.

ונתעכב עתה — בקשר להכינוס העשירי של צעירי אגודת חב"ד שיתקיים מחר — על התפקיד המיוחד של "פרחי כהונה" שמצינו הן ביוהכ"פ והן בחג הסוכות.

ובהקדמה — שהתואר "כהונה" שייך לכאו"א מישראל (כשם שהתואר "צדיק" שייך לכאו"א מישראל, כמ"ש⁵³ "ועמך כולם צדיקים"), כמ"ש⁵⁴ "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים", וכמ"ש הרמב"ם⁵⁵: "ולא שבט לוי בלבד, אלא כל איש ואיש .. אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להבדל לעמוד לפני ה' לשרתו ולעובדו .. הרי זה נתקדש קדש קדשים וכו'" — דיש לומר, שבדיוק הלשון "קדש קדשים" מרמז הרמב"ם ש"כל

(52) פ"ב (לעיל ע' 63 ואילך). וש"נ.
(53) ישע"י ס, כא. וראה סנהדרין ר"פ חלק.

(54) יתרו יט, ו.

(55) סוף הלי' שמיטה ויובל.

(50) שו"ע אדה"ז או"ח סתרל"ח ס"א. —
ו"לפיכך אסור להסתפק מעצי הסכך כל שבעת ימי החג מן התורה .. ומדברי סופרים אסור להסתפק אפילו מעצי הדפנות כל שבעת ימי החג" (שם ס"א-ב).

(51) בשילוב שיחת יום שמח"ת שנה זו.

איש ואיש" יכול להיות שייך לא רק ל"שבט לוי", אלא (לאחרי שעוסק בעבודה זו בסדר מסודר, מן הקל אל הכבד, יכול להגיע) גם לדרגא היותר נעלית בשבט לוי — דרגת הכהן גדול, עליו נאמר⁵⁶ "ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים"⁵⁷.

יג. ובכן:

יוהכ"פ הוא תכלית העילוי והשלימות של כל עשרת ימי תשובה, עליהם אמרו רז"ל⁵⁸ "כאן ביחיד", וכפי שמפרש רבינו הזקן⁵⁹ שעבודת ימים אלו היא מצד בחי' היחידה שבנפש. ולכן היתה עבודת יוהכ"פ ככהן גדול דוקא, והיינו, לא רק העבודה המיוחדת ליוהכ"פ, אלא גם הקרבת התמיד שהיתה בכל יום ע"י כהן הדיוט, הנה ביוהכ"פ הוצרכה להיות ע"י כה"ג דוקא⁶⁰.

ומובן שביוהכ"פ גופא היו חילוקי דרגות — מהתחלת יוהכ"פ ועד לסיומו בתפלת נעילה, שאז היתה תכלית העילוי והשלימות של יוהכ"פ. וכיון שבהתחלת יוהכ"פ לא הי' עדיין העילוי והשלימות של יוהכ"פ, הי' צורך להבהיר ענינים מסויימים,

— בודאי לא ענינים של איסור ח"ו, שאין צורך לשלול אותם ביוהכ"פ —

שזהו שמצינו במשנה⁶¹: "ביקש להתנמנם" — שזהו ענין שיכול להיות אפילו אצל כה"ג, וכדי לשלול זאת שלא יישן הכה"ג — "פרחי כהונה מכין לפניו באצבע צרדא ואומרים לו אישי כהן גדול עמוד כו' ומעסיקין אותו כו'", ועי"ז הבטיחו שתהי' עבודת היום בשלימות.

יד. אך עדיין צריך להבין:

איך היו "פרחי כהונה" יכולים להבטיח ולוודא שהכה"ג לא יתנמנם ויישן, ובלשון חז"ל (בנוגע לענין השינה)⁶²: "ערביך ערבא צריך"?!

ועכצ"ל, שהסיבה לכך ש"פרחי כהונה" יכולים להבטיח זאת היא — בגלל שהם בעצמם אינם שייכים להתנמנם ולישון!...

(60) יומא לב, סע"ב. וש"נ. וראה צפע"נ

עה"ת ר"פ קרח.

(61) שם יט, ב.

(62) סוכה כו, סע"א. וש"נ.

(56) דברי הימים"א כג, יג.

(57) ראה גם תו"מ ח"מ ע' 232 ואילך.

וש"נ.

(58) ר"ה יח, א. וש"נ.

(59) ראה לקו"ת תבוא מג, סע"ד. ובכ"מ.

(כ"ק אדמו"ר שליט"א חייך ואמר:)

אם הם "פרחי כהונה", "צעירי אגודת חב"ד" — לא יתכן שיתמנמו וישקעו בשינה... ואם מישהו מתמנמם ונרדם, יש לזרוק אותו מ"צעירי אגודת חב"ד", כי, "שינה" ו"צעירי אגודת חב"ד" הם שני הפכים!...

וכיון שאצל "פרחי כהונה" אין חשש שמא יתמנמו כו', לכן יש ביכלתם להבטיח גם שלא יתמנמם הכה"ג (החל מהכה"ג שבנפשם, ועי"ז גם הכה"ג כפשוטו).

טו. וכשם שביוהכ"פ מצינו את פעולתם של "פרחי כהונה" — מצינו זאת גם בחג הסוכות⁶³:

בדברי המשנה⁶⁴ אודות שמחת בית השואבה איתא ש"ילדים מפרחי כהונה" היו עולים בסולמות ובידיהם כדי שמן ופתילות כו', ועל ידם הי' "אור בית השואבה" דולק במקום גבוה, ומאיר בכל העיר — "עיר אלקינו"⁶⁵ (שכולל גם כללות העולם כולו).

— השמן והפתילות היו אמנם מן המוכן, אבל היו מונחים באיזה מקום בלשכה, וכדי שידלקו ויאירו את כל העיר, היתה צריכה להיות פעולתם של "פרחי כהונה", שטיפסו בסולמות עם כדי שמן בידיהם, עד שהגיעו לראש הסולם כו'.

וגם בענין זה מודגש שבחג הסוכות נמשכים ומתגלים הענינים שנפעלו ביוהכ"פ — כי, פעולת "פרחי כהונה" ביוהכ"פ היתה רק בנוגע לכה"ג בהיותו בביהמ"ק, ואילו פעולת "פרחי כהונה" בחג הסוכות היתה באופן גלוי בכל ירושלים, ש"לא הי' חצר בירושלים שאינה מאירה מאור בית השואבה", ועד ש"אשה היתה בוררת חטים לאור של בית השואבה"⁶⁶.

טז. וכשם שנתבאר לעיל שענין הכהונה שייך לכאו"א מישראל — כן הוא גם בנוגע ל"פרחי כהונה":

כשם שאין חילוק אם הוא משבט לוי או משבט אחר, אלא כל מי ש"נדבה רוחו כו' הרי זה נתקדש קדש קדשים כו' לעולם ולעולמי עולמים", כך אין חילוק מהו מספר שנותיו; אם רק "נדבה רוחו אותו

63) ראה גם שיחת שמחת ביה"ש תשח"י
 64) שם נא, א.
 65) תהלים מח, ב.
 66) שם נג, רע"א.

63) ראה גם שיחת שמחת ביה"ש תשח"י
 סט"ז ואילך (תו"מ חכ"א ע' 57 ואילך).
 רש"נ.

כו' — יש ביכלתו להימנות על "פרחי כהונה", ולהבטיח את שלימות עבודתו של הכה"ג בביהמ"ק, ולא רק בביהמ"ק, אלא גם להאיר את כל העיר.

ויה"ר שיקויים כן בפועל ממש, למטה מעשרה טפחים, ובאופן דמוסיף והולך ואור, עד לקיום היעוד⁶⁷ "לילה כיום יאיר".

* * *

יז. ידוע שבחג הסוכות ישנו ענין האושפיזין⁶⁸ — ובכמה קהילות נהוג להזכירם בדיבור — אברהם יצחק יעקב משה אהרן יוסף ודוד, וכמו"כ ישנם שבעת האושפיזין החסידיים⁶⁹: הבעש"ט, הרב המגיד, אדמו"ר הזקן, אדמו"ר האמצעי, הצמח-צדק, אדמו"ר מהר"ש, וכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע,

ובודאי שאינם בסתירה זל"ז ח"ו, אלא "אלו ואלו דברי אלקים חיים"⁷⁰, וכד דייקת שפיר, הרי אדרבה: ענינם היינו הך, כך, שניתן למצוא את ענינו של אברהם אצל הבעש"ט, וענינו של יצחק אצל הרב המגיד וכו'.

ובהקדמה — שכללות ענין האושפיזין שייך לכאו"א מישראל, וכמודגש בענין התפלה, שלאחרי שאומרים "אלקינו", מוסיפים "ואלקי אבותינו (ומפרטים) אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב", ועד"ז מובן גם בנוגע לשאר האושפיזין, וכן בנוגע לאושפיזין החסידיים.

ובהתאם לכך, יש להתעכב על ענינם המיוחד של האושפיזין השייכים ליום השני דחג הסוכות [שהם ה"שולטים" על כל הענינים, וכמו בנוגע לכללות הימים טובים, חג הפסח, חג השבועות וחג הסוכות, שבכל יו"ט ישנו ענינו המיוחד של יו"ט זה, וכמו בחג הסוכות, שענינו המיוחד הוא המשכת הדעת (כמבואר בסידור⁷¹), והוא ה"שולט" על כל הענינים] — יצחק והרב המגיד⁷².

יח. ויש להתעכב על החילוק שבין יצחק לגבי אברהם, וכמו"כ בנוגע להמגיד ביחס להבעש"ט:

67) שם קלט, יב.
 68) זהר ח"א רסא, סע"א. ח"ג קג, ב ואילך. שא, סע"ב.
 69) שיחת ליל א' דחה"ס תרצ"ז ס"ד (סה"ש תרצ"ז ע' 161). וראה גם ר"ד ליל ב' דחה"ס בתחלתה (לעיל ע' 62א). וש"נ.
 70) עירובין יג, ב. וש"נ.
 71) עם דא"ח — שער הלולב רסב, ד ואילך.
 72) ראה גם שיחת יום ב' דחה"ס תשכ"ג ס"י ואילך (תור"מ חל"ה ע' 61 ואילך). וש"נ.

עבודתו של אברהם היתה באופן ד"הלוך ונסוע"⁷³, בכל העולם, לא רק בארץ ישראל, אלא גם בארץ מצרים, בגרר, ולפנ"ז באור כשדים ובחון כו'; משא"כ יצחק — כשרצה לצאת מארץ ישראל, נאמר לו "גור בארץ הזאת"⁷⁴, "שאתה עולה תמימה ואין חוצה לארץ כדאי לך"⁷⁵.

כלומר: אברהם ויצחק היו שניהם במדריגה של "מרכבה"⁷⁶, אבל בענין המרכבה גופא הי' חילוק בין עבודת אברהם באופן ד"הלוך ונסוע", לעבודת יצחק שהוצרכה להיות במקומו הוא.

וחילוק זה מצינו גם בין הבעש"ט להרב המגיד — כמסופר בארוכה בסיפורי רבותינו נשיאינו⁷⁷, שהנהגתו של הבעש"ט היתה לסבב בכפרים ובעיירות שבהם דרו בני", ולא עוד אלא שגם לאחר התגלותו הי' נוסע למקומות רחוקים, להפיץ את מעינותיו חוצה; משא"כ הרב המגיד, שסדר עבודתו הי' באופן שישב במקומו, ושם נשפכו בהרחבה ("געגאָסן זיך") כל עניניו (ואף שבמשך השנים העתיק מושבו ממקום למקום, הרי זה כמו אצל יצחק שלא ישב כל הזמן באותה ד' אמות, אלא שעבודתו לא היתה באופן ד"הלוך ונסוע גוי", למצוא מקומות חדשים ולפעול בהם כו').

ועוד זאת — שכשם שאברהם אבינו התעסק גם עם ערביים⁷⁸, באמרו להם "ברכו למי שאכלתם משלנו"⁷⁹, כמו"כ מצינו אצל הבעש"ט שהתעסק גם עם יהודים שהיו בכחי' ערביים, ועד להתעסקות עם ערביים כפשוטם (כידוע כמה סיפורים בזה⁸⁰), ובאופן שלא חיכה עד שהם יבואו אליו, אלא הוא הלך אליהם כו'; משא"כ אצל הרב המגיד לא מצינו סדר עבודה כזה. — בודאי נפעל גם ע"י המגיד הענין ד"יפוצו מעינותיך חוצה", אבל ענין זה הי' כמו אצל יצחק, באופן שה"ערבי" בא מאליו, ועי"ז נתבטלה מציאותו בתור "ערבי" ("ער איז געוואָרן אויס ערבי")⁸¹.

73) לך לך יב, ט. וראה תניא פמ"ז. ובכ"מ.
74) תולדות כו, ג.
75) פרש"י שם, ב.
76) ב"ר פמ"ז, ו. פפ"ב, ו. ועוד.
77) ראה אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ג ס"ע תג (נעתק ב"היום יום" ג כסלו).
78) ב"מ פו, ב.
79) פרש"י וירא כא, לג.
80) ראה גם שיחת יום ב' דחה"ס הנ"ל ס"ו (ת"ר"מ שם ע' 59). וש"ג.
81) נתבאר גם שענינו של יצחק (וכן המגיד) הוא ע"ד "יין המשומר בענביו" (ברכות לד, ב. וש"נ), שהוא בכחי' העלם, אבל אעפ"כ, אין זה באופן שנשאר בעלם אצל יחידי סגולה בלבד, אלא לאח"ז נמשך גם בגילוי, ובלשון הידוע (ישע"י נב, יו"ד): "חשף הוי' את זרוע קדשו" — כפי שכותב הרח"ו בנוגע לארז"ל (בהקדמתו לשער ההקדמות), וכן כותב כ"ק מו"ח אדמו"ר אודות גילוי החסידות (אג"ק שלו ח"ד ע' שיג).

יט. ועתה עומדים אנו ליכנס ליום השלישי דחג הסוכות, שהאושפזין שלו הם יעקב אבינו ואדמו"ר הזקן⁸²:

ענינו של יעקב אבינו הוא — תורה, כמ"ש⁸³ "ותורה שם בישראל", והי' "יושב אהלים"⁸⁴, "אהלו של שם ואהלו של עבר"⁸⁵, דקאי על תושב"כ ותושבע"פ⁸⁶ (וכפי שמצינו בגלוי בתושב"כ הוראות מעניניו של יעקב⁸⁷), ועוד לפני שירד למצרים — "את יהודה שלח לפניו גו' להורות גו"⁸⁸, "לתקן לו בית תלמוד שמשם תצא הוראה"⁸⁹.

ואף שגם אברהם ויצחק עסקו בתורה, כמארו"ל⁹⁰ "אברהם אבינו זקן ויושב בישיבה הי' כו', יצחק אבינו זקן ויושב בישיבה הי'" — הרי עיקר עבודתו של אברהם היתה הכנסת אורחים, ועיקר עבודתו של יצחק היתה חפירת בארות כדי למצוא "מים חיים"⁹¹; ואילו יעקב — הרי נוסף לכך שהי' אצלו ענין הנסיעות ממקום למקום כמו אצל אברהם, וכמו"כ ישב במשך כו"כ שנים בארץ ישראל כמו יצחק, הנה עיקר עבודתו היתה בלימוד התורה.

וכמו"כ בנוגע לאדמו"ר הזקן — שמצינו אצלו הדגשה מיוחדת בנוגע לענין התורה באופן של בקיעת המחיצה (שזהו ענינו של יעקב — "אז יבקע כשחר אורך"⁹²) שבין נסתר לנגלה, היינו, שגם נסתר דתורה בא בגלוי, באופן של הבנה והשגה בחב"ד שבנפש;

ועי"ז נעשה גם הענין ד"מטתו שלימה" (שזהו החידוש של יעקב לגבי אברהם ויצחק ש"יצא ממנו כו")⁹³ — שלא מספיק שכח האמונה והמעשה בפועל יהיו בשלימות, אלא העבודה צריכה לחדור בכל עשר כחות הנפש, החל מחב"ד שבנפשו, שעל ידם נעשית גם הולדת המדות (כמבואר בתניא⁴³), שזהו"ע "מטתו שלימה" בעבודה הרוחנית.

והעיקר — שיקויים מ"ש "אז יבקע כשחר אורך", וכן המשך הכתוב: "וארוכתך מהרה תצמח" (כפי שנתבאר במאמר כ"ק מו"ח

82	ראה גם שיחת יום ב' דחה"ס הנ"ל
83	סי"ד (תו"מ שם ע' 66 ואילך). וש"נ.
84	תהלים עח, ה.
85	תולדות כה, כז.
86	פרש"י עה"פ.
87	דחה"ס הנ"ל (תו"מ שם). וש"נ.
88	ישעי' נח, ח. וראה שיחת יום ב'
89	דחה"ס הנ"ל (תו"מ שם). וש"נ.
90	ויק"ר פל"ו, ה.
91	ויק"ר פל"ו, ה.
92	ויק"ר פל"ו, ה.
93	ויק"ר פל"ו, ה.

אדמו"ר ד"ה אז יבקע גו' שנאמר בגלובאָקע⁹⁴), בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, בקרוב ממש.

* * *

כ. ידוע מ"ש רבינו הזקן באגה"ק⁹⁵ בענין "פדה בשלום נפשי"⁹⁶, שישנו הענין של גאולה פרטית, ש"כל ניצוץ פרטי מהשכינה שבנפש כל אחד מישראל יוצאת מהגלות והשבי' לפי שעה, בחיי שעה זו תפלה⁹⁷ ועבודה שבלב כו"; וגאולה פרטית זו היא הכנה שממהרת את ביאת הגאולה הכללית של כלל ישראל, כולל גם גאולת השכינה, שהרי גם היא בגלות, כמארז"ל⁹⁷ "גלו לאדום שכינה עמהם", ולכן צ"ל גם אצלה ענין הגאולה — "פדה בשלום נפשי", כולל גם בחי' השכינה, בחי' המלכות, שנקראת "נפש"⁹⁸.

וגם ענין זה קשור עם האושפיזין של יום השלישי דחג הסוכות (שעומדים בסמיכות אליו), כי:

בנוגע ליעקב אבינו — מצינו שהי' עוסק באמירת "שיר המעלות" שבספר תהלים⁹⁹, והרי ספר תהלים שענינו תהלות ותשבחות שייך לעבודת התפלה, אלא שזהו"ע התפלה כפי שנעשה חלק בתורה, א' מכ"ד ספרי קודש¹⁰⁰.

וכמו"כ בנוגע לאדמו"ר הזקן — כידוע מ"ש באגרת לר' אלכסנדר משקלאָוו (שנדפסה לא מכבר¹⁰¹) ש"האומרים תפלה מדרבנן לא ראו מאורות מימיהם" (וכפי שמשיך לבאר ש"אף שנוסח התפלה ומנינה ג' פעמים ביום הוא מדרבנן, עיקר ענינה ומהותה הוא יסוד כל התורה וכו')¹⁰². ומזה מובן, שנוסף על האמור לעיל שענינם של האושפיזין הנ"ל הוא לימוד התורה, כולל גם פנימיות התורה, שצריך ללמדה באופן של הבנה והשגה כו', ולהפיץ אותה כו' — הרי זה כולל גם שלימוד התורה הוא בהקדמת עבודת התפלה¹⁰², וכאמור, שזהו"ע של גאולה פרטית, שנעשית הכנה לגאולה הכללית.

94 נדפס בסה"מ קונטרסים ח"ב שה, א (101) בבית רבי (מהדורא חדשה, תשכ"ה) ח"א פי"א (כ, א). ולאח"ז באג"ק שלו ע' לד ואילך. וש"נ.

95 ס"ד.

96 תהלים נה, יט.

97 ספרי ס"פ מסעי. וראה מגילה כט, א. "אשא עיני אל ההרים מאין יבוא עזרי".

98 פע"ח שער התפלה בתחלתו.

99 ב"ר פס"ח, יא. פע"ד, יא. (* וכידוע הפירוש בזה — שהעזר נמשך

100 ראה גם תו"מ חל"ח ע' 272. וש"נ. מבחי' "אין" (לקו"ת דרושי שמע"צ צ, ב).

כא. ובהמשך לזה, הנה ע"פ הכלל "בתר רישא גופא אזיל"¹⁰³, הרי כאן המקום להזכיר — כלשון הכתוב¹⁰⁴: "אעלה גו' על ראש שמחתי" — את אחינו בני"י ההולכים בעקבותיו של אדמו"ר הזקן ובשם תלמידיו יכוננו, שנמצאים באותה מדינה שבה חי ופעל אדמו"ר הזקן (וכן רבותינו נשיאנו שלאח"ז עד לכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו), ובה היתה גם גאולתו באופן ש"הפליא ה' והגדיל לעשות בארץ וכו'" (וכופל ענין ה"פלא ג"פ), ובאופן ש"ראו כל אפסי הארץ"¹⁰⁵ — שגם אצלם תהי' היציאה מן המיצר אל המרחב.

וכיון שבענין זה לא שייכים ההגבלות שישנם בנוגע לגאולה הכללית, שאינה יכולה להיות בשבת ויו"ט, ויש צורך בהקדמת ביאת אלי¹⁰⁶ — הרי זה יכול להיות תיכף ומיד, בשעתא חדא וברגעא חדא, וכל המקדים הרי זה משובח.

ובעגלא דידן — נזכה לראות אותם בעיני בשר, למטה מעשרה טפחים, ובלשון הכתוב: "בנערינו ובזקנינו גו' בכנינו ובבנותינו"¹⁰⁷, "לא תשאר פרסה"¹⁰⁸.

ונוסף לכך ש"בתר רישא גופא אזיל" — הנה גם בהגוף עצמו, כאשר יש הזזה בחלק הגוף שנמצא במעמד ומצב של "מרחב" (לפי ערך ה"מיצר" שבו נמצאים הם), הרי מובן ופשוט שענין זה פועל גם על חלק הגוף שנמצא ב"מיצר", שגם הוא יבוא למעמד ומצב של מרחב. ובנוגע לענינו:

כאשר תומשך הרחבה אצל כל אלו שכבר יצאו משם ונמצאים בכפר חב"ד¹⁰⁹, והיינו, שכל עניני כפר חב"ד יהיו באופן של "ופרצת", כולל ובמיוחד ע"י שמחה של מצוה (ובפרט כשישנו צירוף של כו"כ עניני שמחה, כנ"ל ס"ב) שפורצת גדר, באופן המתאים ל"פרחי כהונה" שמבטיחים שהכה"ג לא יתנמנם (כנ"ל ס"ג) — הרי זה ימהר ויפעל

103) עירובין מא, א. וראה סוטה מה, ב.

104) תהלים קלו, ו.

105) ראה אג"ק הנ"ל ע' רלב. וש"נ.

106) ראה עירובין מג, סע"א ואילך.

107) בא יו"ד, ט.

108) שם, כו.

109) ראה גם תו"מ חמ"ד ע' 102. וש"נ.

שזהו"ע של תפלה, ולאח"ז נאמר "עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ", ומבואר בלקו"ת (האזינו עד, ב) ש"שמים וארץ" קאי על תורה ומצוות, ובתורה גופא — תורה שבכתב ותורה שבעל-פה (שם ברכה צד, א), ודוגמתו בנשמות ישראל — נשמות של תלמידי חכמים, מארי תורה, ונשמות של מארי עובדין טבין, כמבואר בתניא אגה"ק (ס"ה).

אצל אלו שנמצאים עדיין שם שיצאו מן המיצר אל המרחב, ויקבלו אותם מתוך שמחה וטוב לבב כפשוטו, בעגלא דידן ממש.

* * *

כב. נוסף על הענין ד"בסוכות הושבתי את בני ישראל גו", שבזה מודגשת אחדותם של כל בני"ב בענין הקדושה (כמוזכר לעיל¹¹⁰) לשון רבינו הזקן¹¹¹: "קדושת הסוכה", ועד ל"קדושת הגוף", כלשון הצ"צ¹¹²) — ישנו גם הענין ד"ולקחתם לכם גו"¹¹³, מצות נטילת ד' מינים, שבזה מודגשת ההתחלקות שבבני"ב, שהרי ד' המינים הם כנגד ד' הסוגים שבבני"ב, החל מאלו שיש בהם טעם (תורה) וריח (מעשים טובים), ועד לאלו שאין בהם לא טעם ולא ריח¹¹⁴, ואעפ"כ, מאחדים את כולם ביחד, ועד ששלימותו של האתרוג שיש בו טעם וריח תלוי בכך שישנה גם הערבה שאין בה לא טעם ולא ריח (וע"ד שההוכחה לגמר הולד היא כשנשלמו שערותיו וצפרניו¹¹⁵).

וענין זה נעשה באופן ד"ולקחתם לכם", שזהו ע"ד מ"ש¹¹⁶ "ביום השמיני עצרת תהי' לכם", באופן ש"יהיו לך לבדך ואין לזרים אתך"¹¹⁷ — ישראל וקוב"ה בלבד, שאינם שני דברים נפרדים ח"ו, אלא "חלק הוי' עמו"¹¹⁸.

ויה"ר שע"י נטילת ד' מינים יתגלה הענין ד"אינון נצוחי"א¹¹⁹ — שיצא כאור צדקם בתוככי כל בני"ב בכל המצטרך להם, לשנה טובה ומתוקה בבני חיי ומזוני ובכולם ריחי, ולכל לראש — היציאה מהגלות המר אל הגאולה, ומתוך שמחה וטוב לבב.

לאחרי ברכת המזון, תפלת ערבית והבדלה — נתן כ"ק אדמו"ר שליט"א בידו הק' לכל הנאספים מ"כוס של ברכה".

(110) ס"י — בהשיחה המוגהת (לקו"ש	(115) ראה יבמות פ, ריש ע"ב.
חל"ב ע' 140 הערה 4).	(116) פינחס כט, לה.
(111) שו"ע או"ח סתרל"ח.	(117) משלי ה, יז. וראה תו"מ סה"מ תשרי
(112) אוה"ת דרושי סוכות ע' א'תשה.	ע' פב. וש"נ.
(113) אמור כג, מ.	(118) האזינו לב, ט.
(114) ויק"ר פ"ל, יב.	(119) ויק"ר שם, ב.